

Motion

1979/80:710

av Bertil Måbrink m. fl.

om tillvaratagande av sjunktimmer och cellulosafibrer

På alla de platser i landet där de funnits och där det fortfarande finns massafabriker ligger enorma berg av cellulosafibrer under vattnet. Orsaken till detta är bl. a. att skogsbolagen ansåg att skogstillgångarna var närmast obegränsade, och skogsråvaran var därtill billig. Stora delar av cellulosafiberna släpptes därför ut i sjöar och vattendrag. Tillsammans med kvicksilver i stora mängder orsakades därigenom en omfattande vattenförorening. Någon egentlig forskning för att ta till vara de s. k. nollfibrerna – kortare fibrer – och använda dem i processen vid massaframställning gjordes inte.

Resultatet av detta råvaruslöseri är att det i dag ligger meterhöga berg av cellulosafibrer i till massafabrikerna anslutna vattendrag. I Ångermanälven är dessa fiberberg sex meter höga. Samma är förhållandet i Sundsvallsbukten. I Örnsköldsviks- och Gävlebukten måste på sin tid muddring företas varje år, då fiberbergen grundade upp inloppet så att fartygen inte kunde komma in till kaj. Fibermassorna forslades bort och sänktes längre ut till sjöss, på djupare vatten.

Genom ett kraftigt tryck från bl. a. miljöopinionen har nu skogsbolagen tvingats att bygga s. k. sedimentstationer för uppsamling av kortfibrig massa. Genom visst forskningsarbete kan man nu använda denna kortfibriga massa vid papperstillverkning. Det är naturligtvis viktigt att alla cellulosaindustrier har sedimentanläggningar. Men det är också viktigt att våra vattendrag och sjöar måste rengöras från fiberbergen och kvicksilvret. Detta är viktigt ur både miljö- och råvarusynpunkt. I sammanhanget bör också nämnas att inom vissa områden i landet är dessa fiberberg till besvär för yrkesfiskarna.

Hittills har kvicksilvret använts som ett argument för svårigheten att ta till vara fibermassorna. Enligt uppgift har man nu också löst denna fråga. Det handlar om Tengqvists kelatteklik. Redan nu har han en metod som helt färdig gör det möjligt att ta hand om de enorma fiberrester som ligger på botten av sjöar och åar i de åldriga massafabrikernas grannskap.

Åtgärder måste nu snabbt vidtas. För att denna fråga skall få en så snabb lösning som möjligt – en del skogsbolag visar som bekant inte något större intresse för att städa upp efter den omfattande rovdriften – bör ett företag bildas där staten och skogsbolagen ingår som medintressenter. Även staten är som bekant ägare av skogsbolag. Skogsbolagen skall givetvis svara för sin del av kostnaderna.

När det gäller frågan om de enorma mängder sjunktimmer som finns i våra vattendrag, så är bakgrunden till detta slöseri densamma som när det gäller fibermassorna. De i förhållande till profiten låga arbetslönerna inom svensk

cellulosaindustri och den rådande uppfattningen om outsinliga skogstillgångar resulterade i en omfattande rovdrift och råvaruförstöring.

I dag råder brist på skogsråvara. De svenska råvarutillgångarna svarar inte mot efterfrågan. Det talas om att pröva åtgärder på såväl kort som lång sikt: tillvaratagande av stubbar, grenar och bark, bättre skogsvård, gödsling för att öka tillväxten, giftbesprutning för att döda skadeinsekterna i skogen, mer främmande snabbväxande trädslag osv. Enligt vår mening skulle de många miljoner timmerstockar som ligger på sjö- och älvbottnar betyda ett väsentligt tillskott till råvaruförsörjningen. Läger man därtill fibermassorna skulle tillskottet bli betydande. Därtill skulle tillvaratagandet av dessa tillgångar också medföra ett stort antal nya jobb. Att rensa vattendragen från sjunktimmer skulle också resultera i en bättre vatten- och miljövård.

Då skogsbolagen haft tillgång till en råvara så billig att rovdrift blivit följd och därtill inte vidtagit allvarliga åtgärder för att tillgodogöra massafabrikerna allt detta sjunktimmer, har bolagen enligt vår mening frånhänt sig rätten till detta timmer. Staten bör själv svara för upptagningen av sjunktimret. Säkert skulle det bli en lönande affär för staten.

AMS är i dag en stor "arbetsgivare" med bl. a. sina omfattande beredskapsarbeten. Upptagningen av sjunktimmer kan exempelvis bli ett objekt för beredskapsarbeten inom AMS-verksamheten.

Med hänvisning till det anförda föreläs

1. att riksdagen uttalar sig för bildandet av ett bolag, bestående av staten och skogsbolagen som medintressenter, med uppgift att omhänderta och i största möjliga utsträckning i produktion utnyttja fiberbankarna i sjöar och vattendrag.
2. att riksdagen hos regeringen hemställer om omedelbara åtgärder för bildandet av detta bolag och att förslag föreläggs riksdagen, vari även innefattas fördelning av kostnadsansvaret.
3. att riksdagen uttalar att det i motionen berörda sjunktimret i sjöar och vattendrag utan ekonomisk ersättning bör övergå i

statlig ägo och hemställer hos regeringen om att förslag till lag därom snarast föreläggs riksdagen,

4. att riksdagen hemställer hos regeringen om att förslag till åtgärder för upptagning av sjunktimret i landets älvar och sjöområden snarast föreläggs riksdagen.

Stockholm den 22 januari 1980

BERTIL MÅBRINK (vpk)

OSWALD SÖDERQVIST (vpk)

LARS-OVE HAGBERG (vpk)

TORE CLAESON (vpk)

JOHN ANDERSSON (vpk)

RAUL BLÜCHER (vpk)

SVEN HENRICSSON (vpk)

EIVOR MARKLUND (vpk)